

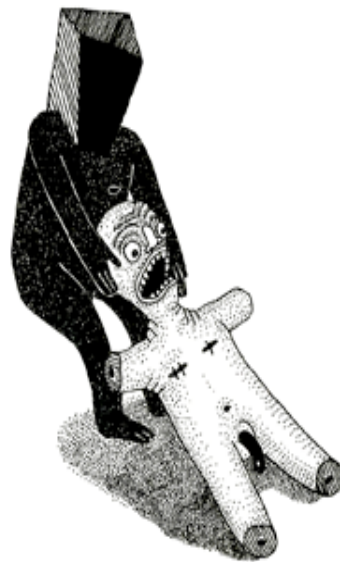

MUNDUS VADIT RETRO

mednarodna skupinska razstava
international group exhibition

14. 11. 2014 – 31. 1. 2015

KIBLA PORTAL
Valvasorjeva 40, Maribor

PRIHODNOST ZRE V PRETEKLOST

14. november 2014 – 1. marec 2015

KIBLA PORTAL (Valvasorjeva ulica 40, Maribor, Slovenia)

Kuratorja: Aleksandra Kostič in Žiga Dobnikar

Produkcija: Kulturno izobraževalno društvo KIBLA, Slovenija

KIBLA PORTAL

Umetniki

Tina Gverović (HR), Siniša Ilić (RS), Bojan Đorđev (RS), Eszter Szabó (HU), Tehnica Schweiz (HU), Katarina Šević (RS/HU), Maja Hodošček (SI), Adela Jušić (BiH), Andreja Dugandžić (BiH), Lana Čmajčanin (BiH), Boris Pramatarov (BG), Marcel Mališ (SK), Ana Pečar (SI), Bogdan Girbovan (RO), Anca Benera (RO), Arnold Estefan (RO), Visualizing Palestine (LB), Jure Cvitan (SI), Rena Rädle (RS/DE), Vladan Jeremić (RS/DE), Tanja Lažetić (SI), Stojan Knežević (SI), Mariusz Waras (PL), Mykola Ridnyi (UKR), Nika Autor (SI), Marko Jakše (SI), Mitja Ficko (SI), Tadej Vindiš (SI), Matija Bobičić (SI), Gábor Fülöp (HU), Libuše Jarcovjácová (CZ), Max Sudheus (DE), Martina Grlič (HR), Magda Tothova (SK), Chto Delat (RU), María Elínardóttir (IS), Dino Zrnec (HR), drMáriás (HU)

MUNDUS VADIT RETRO

Mundus vadit retro odpira, remapira in rekontekstualizira spomin ter zgodovino, na katerih utemeljujemo sedanost in prihodnost. Skozi izbor premišljeno angažiranih in pogosto subverzivnih umetniških del v širokem razponu medijev se potaplja v kulturno-politični konglomerat sodobnosti in preteklosti. Osredotoča se na nenehno raziskovanje identitete, na *perpetuum mobile* političnih in kulturnih sprememb, v Evropi, zlasti Srednji, Vzhodni in Jugovzhodni – regijah, ki jih družijo skupna zgodovina, živahen dialog z zahodnimi družbami in vedno bolj tudi soočanje s fenomeni sodobnih migracij. Umetniška dela med reprezentacijo in raziskovanjem ter med invencijo in repetitijo iščejo pot med individualnimi, kolektivnimi in socialnimi napetostmi, ki tlijo okoli nas.

Ko govorimo o preteklosti, je tako, kot bi govorili o rezervoarju spomina. Ko govorimo o ljudeh ne govorimo samo o spominu kot informaciji, temveč o živem spominu, o vsakodnevnem vedenju, kaj in kako, o kodi vsakodnevnega življenja, o spominu, ki je zapisan v naša telesa. Selektivni kulturni spomin je kodiran v objekte kulturne zgodovine. Neselektivni spomin je utelešen v živih bitjih, v človeku, živem muzeju informacij in mimobežnih vtisov, na način, kot ga je začutila brazilska umetnica Lygia Clark. Preteklost je kodirana v naših telesih in se nenehno spreminja, hkrati pa se tudi po smrti naš spomin prenaša naprej; na genetskem nivoju, s sprejemanjem nematerialne in materialne kulturne dediščine in z nezavednim ponotranjanjem kolektivnega spomina.

Z obiski linškega muzeja Mauthausen v Avstriji, enega prvih modelov nacističnih koncentracijskih taborišč (1938 – 1945), ter spomenikov in razdejanih vasi kot posledico vojne v Bosni in Hercegovini (1992 – 1995), se soočamo s koncepti vojne in sovraštva, ki nas spomnijo na misli Thomasa Hobbesa, ko opisuje naravno stanje človeštva, v katerem se ljudje raje brezobzirno grebejo za lastne interese, kot pa da bi skrbeli za skupno dobrobit. Rena Rädle in Vladan Jeremić jasno pokažeta, da zablode, ki jih navado povežemo z nacistično Nemčijo, še zdaleč niso za nami – v njunem dokumentarnem filmu analizirata bivanjsko situacijo rimskih Romov, ki bivajo v kontejnerskih getih pod strogim nadzorom varnostnih služb. Predvsem s stališča nekdanjih državljanov Jugoslavije, ki smo bili (ne)posredno vpleteni v vojno, se soočamo z vidiki polpretekle zgodovine; čutimo potrebo po razumevanju okrutne zveri, ki vsakih 50 let kolektivno izbruhne v Evropi. Katarina Šević in Tehnica Schweiz v delu Stummer Diener izpostavljata (malo)meščanski strah pred spremembami, licemerstvo in kratkovidnost, ki blokirajo glas razuma in ustvarjajo pogubno pasivnost. Umetnice Lana Čmajčanin, Adela Jusić in Andreja Dugandžić na različne, a v svoji brutalni neposrednosti komplementarne, načine detektirajo mačizem in globoko zakoreninjen patriarhalni sistem vrednot, ki sta že stoletja del balkanske (in seveda širše) identitete in tesno povezana z izbruhi nacionalizma. Islandska fotografinja María Elínardóttir se pozicije ženske v sodobni družbi loteva preko priročnika za žene iz 50ih let 20. stoletja, ki odzvanja mnoge racionalno prerasle, a še vedno tiho prisotne predstave o odnosu moški-ženska. Jasna naracija zaznamuje skupino Visualizing Palestine, ki iz kompleksne dokumentacije povezane z Palestinsko-Izraelskim konfliktom ustvarja razumljive in informativne grafike. Bolj zastrta je vizualna pripoved bolgarskega ilustratorja Borisa Pramatarova, ki s svojimi nadrealističnimi podobami gradi zgodbo o živalskem, skritem in grozljivem polu človeške narave.

Kulturno-politični konglomerat sodobne Evrope je v svoji heterogenosti in kompleksnosti

pogosto težko razumljiv. Ta kompleksnost, pogosto celo nekompatibilnost, se je najjasneje pokazala ob vnovičnem »sešitju« Evrope po padcu socializmov. V tem kontekstu je zanimivo delo Marcela Mališa, ki je opazil veliko podobnost mejami nekdanje Avstro-Ogrske in območji, kjer so poslovalnice Erste Bank. Politična in družbena usmerjenost držav bivšega socializma, ki so ga definirale ideologije heglovske in marksistične filozofije, vodi k precej drugačnemu pojmovanju družbe, solidarnosti in revščine v primerjavi s politično korporativno, kapitalistično usmerjeno zahodno družbo. Pospušeno sprejemanje zahodnih modelov je pripeljalo do novih napetosti in razslojevanj, hkrati pa do skoraj načrtnega odrinjanja socialistilne preteklosti. Maja Hodošek s skupaj s skupino dijakov raziskuje dediščino Gibanja neuvrščnih in reflektira možno sodobno »tretjo politiko«, skozi sam proces pa prikazuje težavnost uskajevanja individualnih glasov s poglavitnim interesom skupine. Nadnacionalno konotacijo nosi tudi gesta v performansu Ance Benere in Arnolda Estefana, ki razpleteta nacionalne in jih pretvorita v surovino, ki omogoči nov začetek. Eszter Szabó v svojih animiranih slikah odseva vso banalnost sodobnosti, hkrati pa sooča tranzicijo in vplive iz Zahoda z vražami in navadami, ki so še vedno del madžarske družbe. Martina Grlić in Dino Zrnec skozi pretanjene slikarske postopke raziskujeta in prikazujeta danes skoraj povsem pozabljeni proletarijat. Skoraj povsem nasproten jima je Jure Cvitan, ki v značilni potezi medijskega slikarstva pristno odslikava ekscesno sodobnost. Te se dotakne tudi Jure Zrimšek, v slikarskem opazovanju naše neobčutljivosti in prenasičenosti z vizualnim. Siniša Ilić in Bojan Đorđev se skozi instalacijo in performans osredotočata na podobe ter prizore branja – nespektakularen trenutek, v katerem se rojeva pomen in kjer se svet nenehno poustvarja. Mednarodna umetniška skupina Chto delat? se v Mejnem mjuziklu kulturnih razlik med Norveško in Rusijo loteva na humoren, ekscentričen način, ki pa ne zakrije prepada med Vzhodom in Zahodom. Sorodno ekscentričen je budimpeški slikar drMarias, ki v svojstveni maniri združuje ikone socializma, klasične umetnosti in digitalne sodobnosti. V srcu Vzhodne Evrope, bogate z mešanico germanskih, slovanskih, madžarskih in romskih kultur in tradicij, pod diktatom hitro spreminjajočih se ideologij, v nizu ekonomskih vzponov in padcev ter naravnih in političnih katastrof, v nenehnem toku ljudi različnih korenin – se za današnjimi prebivalci Evrope vije stoletje posvečeno iskanju svoje identitete. O identiteti v trenutku »tukaj in zdaj« se takole sprašuje Tina Gverović: »Ali se lahko z življenjskim slogom, ki je v nas zasidran skozi vzgojo, osvobodimo svoje dediščine in prispemo do točke, ko nismo več odvisni od kulturno-specifičnih kategorij/skupin, v katere smo bili rojeni?«

Ob avtorjih, ki so izrazito obrnjeni navzven, pa se skozi razstavo vije linija poetik, ki so bolj individualne, vendar jasno odsevajo miljeje nastanka. Libuše Jarcovjáčková skozi osebno konotirano dokumentarno fotografsko pripoved govori o praškem gej klubu, v katerem je sredi »trdega komunizma« živila marginalna, a živahna, skupnost. Fotografijo Tadeja Vindiša zaznamuje eskapizem v smislu globoko človeške potrebe po iskanju novih poti in svetov. Humoren obrat želje po osvajanju novih svetov zasledimo v senčni projekciji Maxa Sudhuesa, ki iz figurice opice pritrjene na stiroporno kroglico ustvarja vtis jeznega primata, ki vlada svetu. Tanja Lažetič v instalaciji dveh videov spretno in značilno duhovito ujame sodobne migrante in nepretrgan krog migracij. Mariusz Waras v svojih risbah in grafitih reflektira urbano prenasičenost in mestno ujetost. Prav nasprotno tendenco kažejo avtorji, ki se obračajo k naravi, preteklosti in vedno blj obskurnim mitom. Ana Pečar se potaplja v pozabljene mitologije in korenine naših prednikov ter skozi išče možnosti za ustvarjanje boljše kolektivne prihodnosti. Soroden arhetipski, šamanski impulz nosi tudi slikarstvo Marka Jakšeta, Mitje Ficka in Matije Bobičiča, ter kipi Gáborja Fülöpa, ki prikazujejo tujstvo skozi kulturno zgodovinski filter mitologij in znanstvene fantastike.

Recesija in gospodarska politika, ki sta velik del Evrope potisnila v stanje večnih dolgov in globoko zamajala naše zaupanje v uveljavljene politične elite, predstavljata plodna tla za razmah skrajno desničarskih tendenc, hkrati pa sta tudi bistveno povečali socialno neenakost. V trdem kontrastu z odbleski minulih časov se položaja sodobnega izkoriščenega in neplačanega delavca loteva Nika Autor v dokumentarnem filmu *V deželi medvedov*. Magda Tóthová v sodelovanju z mladino iz Šlezije preizprašuje prihodnost, ki jo imajo opuščene industrijske pokrajine in njihovi prebivalci. Soroden ton »težkega ozračja« zaznamuje delo Stojana Kneževiča, skoraj monokromno sliko, ki subtilno odslikava predmestno realnost. Mykola Ridnyi skozi jukstapozicijo ukrajinskih vstaj v zimi 2013-14, Janukovičevih rezidenc in tekstov o evropskem srednjem veku vzpostavlja pretresljivo paralelo med vzhodnoevropskim neoliberalizmom in fevdalno ureditvijo. Bogdan Girbovan v fotografski seriji *Uniforme* in *Liturgična oblačila* raziskuje hierarhije v cerkvi in policiji, dveh strogo urejenih institucijah z velikimi socialnimi razlikami med svojimi člani. Umetnost je bila vedno skladišče časa, ki bi ga lahko enačili s fizičnim spominom, z biološkim in kulturnim, z individualnim in s kolektivnim. Lahko bi rekli, da je fizični spomin v odnosu do sebe akcija umetniške ekspresije. Je prenos celostne zaznave časa in okolja, v katerem bivamo, v medij – pa naj gre za sliko, kip, fotografijo, video, performans ali instalacijo. Področje umetnosti se pogosto zdi kot ena zadnjih trdnjav svobodnega izražanja, ustvarjanja in protestiranja.

Tina Gverović (HR): Znane neznanke

Na togih strukturah visijo obešena telesa, upodobljena v linijah (linijskih prostorskih risbah), kot oblačila na obešalniku ali perilo, ki se suši na stojalu. Toda čeprav jih dojemamo kot voljna in ranljiva, so telesa v resnici tudi zelo vsestranska. Delo sestoji iz treh ključnih elementov –časne stenske strukture, teles, izrisanih v linijah in besedila na steni. Elementi skupaj ustvarijo ravnovesje stabilnosti in časnosti, oblike in brezobličnosti. Če je torej stena nekakšen »impasse« oziroma omejujoča struktura, potem bodo telesa/izrezane linije našle prebrisan način, da smuknejo vanjo, iz nje ali okrog nje. Franco Berardi v svoji teoriji semiokapitalizma opisuje vpliv tehnologije na človeške vire, zaradi katerega sodobne oblike ekonomije in vseprisotnega dela učinkujejo na naša telesa na najrazličnejše načine. Zaspimo na nenavadnih mestih, na poti v službo, v službi, na poti domov; in veliko nas je, ki obrok pojemo kar v pisarni (»al-desko«). Telesa, na katera aludira pričujoče delo, so nemara izčrpana telesa, a prav tako so lahko tudi lahkotna, komaj zaznavna, prehodna in minljiva. Zato prav tem kontekstu predstavlja besedilo na steni – sicer zasnovano na (ne)slavnem, po(ne)srečenem govoru Donalda Rumsfelda o variantah znanih/neznanih znanih reči – misel o kolektivnem navideznem telesu, ki je hkrati tukaj in drugje.

Tina Gverović (1975, HR) deluje med Dubrovnikom in Londonom, se ukvarja z instalacijami, risbo, slikarstvom, zvokom ter videom. Njena dela – pogosto v obliki potopitvenih, dezorientirajočih instalacij – se nanašajo na prostor, teritorij in identiteto ter na način, kako se ti koncepti povezujejo z domišljijo in domiselnostjo. Trenutno zaključuje doktorski študij na Univerzi Middlesex v Londonu ter ima diplomu iz likovne umetnosti Akademije za likovno umetnost v Zagrebu in magisterij, zaključen na Jan van Eyck Academie v Maastrichtu.

Siniša Ilić (RS) in Bojan Djordjev (RS): Združeno v pomenu

Gathered by meaning (Združeno v pomenu) je instalacija, ki prostorsko in konceptualno povezuje stensko sliko, arhivsko-historično fotografijo in performans / bralno skupino The Discrete Charm of Marxism. Heterogeni elementi instalacije se osredotočajo na podobe ter prizora branja – nespektakularen trenutek, v katerem se rojeva pomen in kjer se svet nenehno poustvarja. Na fotografiji mlada ženska bere na glas na sestanku organizacije komunistične mladine – pesem, zapisek, misel; stenska slika prikazuje trenutke komunikacije in izmenjave idej in znanja; bralna skupina raziskuje družbene odnose, ki jih je bilo potrebno znova razumeti vsak dan.

Siniša Ilić in Bojan Djordjev sodelujeta v okviru številnih gledaliških, performativnih in vizualnih umetniških projektov. Skozi dela raziskujeta in razkrivata nov pogled na tradicionalno delitev dela v svetu umetnosti, svoj poklicni status in kolektivno avtorstvo, hkrati pa se ukvarjata tudi z vprašanji performativnega govora, spola, želje, spomina, besedila. Njuna dela preučujejo performativni potencial komunikacije z občinstvom v različnih performativnih formatih, skozi kritično branje podob, ki nas obkrožajo. Sta soustanovitelja teoretično-umetniške platforme TkH (Teorija koja hoda), preko katere udeležujeta del svojih umetniških aktivnosti.

Siniša Ilić

Deluje na področju vizualnih in performativnih umetnosti. Skozi svoja dela se loteva dekonstrukcije družbenih pojavov in mehanizmov, kot so npr. oblike dela in nasilja v družbi, izobraževalni koncepti, itd. Njegova dela so pogosto usmerjena v kolektivne in sodelovalne samoorganizirane projekte s so-avtorji iz različnih podzvrsti vizualne umetnosti, pa tudi teorije, gledališča in performansa. Je magister slikarstva, študij je končal na Fakulteti za likovno umetnost v Beogradu. Umetniške rezidence: Tate Modern, London; Kultur Kontakt, Dunaj; ISCP, New York; Akademie Schloss Solitude, Stuttgart. Rojen 1977 v Beogradu.

Bojan Djordjev

Gledališki ustvarjalec, aktiven v institucionalnih in neodvisnih gledališčih. Na področju gledališča in performansa ga zanimajo predvsem kolektivno avtorstvo, delo z eksperimentalno dramatikom in postdramsko gledališče. Diplomiral je iz gledališke režije na Fakulteti za dramske umetnosti v Beogradu ter ima magisterij iz teorije umetnosti in medijev Univerze za umetnost v Beogradu. Umetniške rezidence: Akademie Schloss Solitude, Stuttgart; Les laboratoires d'Aubervilliers, Pariz, v okviru projekta TkH How to do Things by Theory; Artslink, New York. Rojen 1977 v Beogradu. Vpisan na magistrski študijski program DasArts v Amsterdamu.

(zahvala) na fotografiji. Milena Sajić, Beograd, 1946.

Katarina Šević (RS/HU) in Tehnica Schweiz (HU): Nemi služabnik

Instalacija je zasnovana na podlagi dramske igre Maxa Frischa iz leta 1958, *Biedermann und die Brandstifter* (Dobrnik in požigalci). Gre za epsko dramo v brechtovski tradiciji, ki pa hkrati predstavlja tudi kritičen odziv na Brechtov *Lehrstück* (poučna igra), kakor razkriva podnaslov: *Lehrstück ohne Lehre* – poučna igra brez nauka. Naslov instalacije *Stummer Diener* (Nemi služabnik) izhaja iz nemškega imena za kos pohištva, ki je postal izredno priljubljen v domovih hitro rastočega srednjega razreda v času obdobja *biedermeier*. Obuja spomine na takratni slog, na način življenja ter na splošno prevladujoče vzdušje, ki je zraslo iz blagostanja meščanskega razreda v času obdobja *restauracije* pod Metternichom med letom 1815 ter koncem napoleonskih vojn in revolucijami leta 1848. Delo citira Frischa, ki je ustvaril brezčasno prizorišče meščanskega srednjega razreda, v katerem strah pred spremembami, licemerstvo in kratkovidnost blokirajo glas razuma. Apropiirano besedilo vsebuje citate iz drame: sedem izbranih svaril gasilcev; zbor sedmerice, ki katastrofo pričakuje, a ima sredstva le, da nanjo opozarja; požar lahko pogasijo, ne pa tudi preprečijo. Edina referenca na specifično zgodovinsko obdobje, ki se nahaja v naslovu igre, usmeri našo pozornost na stanje nevednosti in pasivnosti med tistim okrepljenim družbenim segmentom, ki se je prvič razmahnil v času obdobja *biedermeier*; na stanje ki se nenehno obnavlja in vzdržuje v ciklusu revolucij in obnov vse do današnjega dne.

Tehnica Schweiz je umetniški kolektiv, ki ga sestavljata Gergely László (1979) in Péter Rákosi (1971). Njuno sodelovanje traja od leta 2004. Tehnica Schweiz se je pojavila na več mednarodnih razstavnih prizoriščih, med drugim na: Secession Wien, Ernst Museum Budapest, ISCP NY, NBK Berlin, ZTK Karlsruhe itd.

Večina njunih projektov se osredotoča na tematiko skupnosti in sodelovanja. Projekti TSCH pogosto vključujejo tudi sodelovanje velikega števila prostovoljcev, vsi pa zajemajo obsežno raziskovalno delo ter občasno tudi preučevanje arhivov. Gergely László je med drugim tudi ustanovni član in predstavnik fundacije in galerije Lumen Photography Foundation & Lumen Gallery (www.photolumen.hu) ter so-ustanovitelj iniciative IMPEX – Contemporary Art Provider.

Katarina Šević živi in dela v Budimpešti. Z uporabo in prepletanjem raznolikih strategij opazovanja in komunikacije se sprašuje o vzvodih oblikovanja družbe in vedenjskih vzorcev v njej. Njena umetniška praksa zajema performans, video, objekte in založniške projekte. Razstavlja je na številnih mednarodnih prizoriščih, kot so: Trafo Gallery, Budimpešta; Künstlerhaus Bethanien, Berlin; Apexart, New York; Galerija Škuc, Ljubljana; Salon Muzeja sodobne umetnosti, Beograd; CIC, Kairo; Secession, Dunaj; Futura, Praga; Kunsthalle Budimpešta in drugod. Je iniciatorica in soustanoviteljica neodvisnih umetniških prostorov Dinamo in Impex. Kot so-urednica je sodelovala pri izdaji številnih publikacij.

Maja Hodošček (SI): Potrebujemo naslov

2014, HD video, 28. min

Video je nastal v sodelovanju s šestimi člani šolskega debatnega krožka (Gimnazija Celje – Center). Več mesecev so člani kluba sodelovali v nekakšnem paralelnem učnem načrtu, ki ga je zasnovala umetnica. Izhodiščna točka debate je predstavljala dediščina in možna potencialnost Gibanja neuvrščenih, konkretno fotografski arhiv prve konference gibanja leta 1961 v Beogradu. Dijaki so reflektirali ideje o možni "tretji politiki" danes, o novih oblikah komunizma in o njihovi lastni vlogi znotraj družinske, institucionalne in družbene strukture. Umetnico je zanimal trenutek prehoda iz stanja pripovedovanja v stanje kolektivnega bivanja in delovanja. Video dokumentira proces pisanja kolektivne pesmi, ki izraža njihovo skupno skrb. Vendar, trenutek skupnega bivanja in delovanja je kompleksen proces saj se morajo individualni glasovi uskladiti s poglobitnim interesom skupine. Video tako prikaže skupni napor ustvarjanja, točke nesoglasja ali trenutke pogajanja in potrjevanja.

Posebna zahvala: Lara Čalasan Dorn, Tinkara Godec, Sergeja Hrvatič, Matej Ocvirk in Jure Macuh.

Hvala: Doreen Mende, Armin Linke, Milica Tomić, Kodwo Eshun in Miha Gartner

Video je nastal za projekt Travelling Communiqué, ki je potekal v Beogradu od 10. junija do 17. avgusta v Muzeju istorije Jugoslavije. Produciran je v sodelovanju z Muzejom istorije Jugoslavije in financiran s strani Ministrstva za kulturo Republike Srbije, Goethe Inštituta in Ministrstva za zunanje zadeve Zvezne republike Nemčije.

Maja Hodošček (1984) ustvarja video dela in instalacije. V svojem delu raziskuje socialne odnose skozi politiko izmenjave in sodelovanja, zanimajo jo spekulativni načini reprezentacije v odnosu do dokumentarnega. Te interese uresničuje z osredotočanjem na koncept dela kot sredstva samouresničitve, na dinamiko delovnih procesov, njihovih transformativnih potencialov in položaj subjekta v organizaciji in strukturi dela. Ta vprašanja realizira preko številnih relacij z osnovnošolci in srednješolci, s katerimi vzpostavlja različne situacije, ki se odvijajo znotraj šolskega okolja. Svoje delo je predstavila na samostojnih razstavah (kot so *In the Background*, Galerija P74, Ljubljana, 2011; *Raw Material*, Galerija Gregor Podnar, Ljubljana, 2010; ...) in številnih skupinskih razstavah (*Travelling Communiqué*, Muzej Istorije Jugoslavije, Beograd, 2014, U3, 7. Triennale sodobne umetnosti, Muzej sodobne umetnosti Metelkova, Ljubljana, 2013, *Three Artists Walk into a Bar*, deAppel, Amsterdam, 2012; ...). Je dobitnica nagrade OHO za leto 2010. Zaključila je magistrski študij na Dutch Art Institutu v Arnhemu (Nizozemska). Poleg umetniške prakse deluje kot kustosinja v Centru sodobnih umetnosti Celje.

Adela Jušić (BiH) & Andreja Duganžić (BiH): Delo z ljubeznijo

Ženska zastonj reproducira delovno silo, ki je v kapitalizmu bistvenega pomena. Rodi, neguje, skrbi za in ljubi delovno silo, od katere bo nekoč imel korist kapital. Njeno delo je razvrednoteno in spretno zakrinkano kot delo z ljubeznijo, kot takšno ni obravnavano v smislu družbeno-ekonomske dejavnosti z določeno vrednostjo, temveč kot naravna storitev, ki jo ženske nudijo družbi. Ženska, ki opravlja gospodinjsko delo je sila izza celotnega človeškega početja, ki je venomer izkoriščana v korist kapitalističnega kopičenja dobrin.

Sistemske napad na ženske je usmerjen proti celotnemu njihovem bitju, pa tudi proti njihovi seksualnosti. Znotraj patriarhalnih in kapitalističnih okvirov je ženska seksualnost skrčena do pasivnosti, receptivnosti, podredljivosti in skorajšnjega odpora do lastnih seksualnih potreb. Seksualnost je v službi kapitalističnih ciljev, ki na funkcije maternice, vagine in klitorisa gledajo zgolj s stališča reprodukcije delovne sile. V izoliranem domačem okolju je ženska objekt, preko katerega moški izraža nezadovoljstvo s sistemom, ki ga izkorišča, ali preko katerega udejanja moč, ki mu jo ta isti sistem odvzema.

Prikrajšane za neodvisnost in ustvarjalnost, tako v smislu lastne seksualnosti kot tudi v smislu procesa družbeno-ekonomske produkcije, ženske prepoznavajo in gradijo svojo identiteto v vlogi gospodinje. Izolirane v hišnem getu ostajajo nepoučene o lastnih političnih sredstvih, možnostih njihove uporabe ter možnostih družbene organiziranosti.

Bitka za denaturalizacijo gospodinjskega dela je politična bitka. Položaj gospodinj in boj za njihovo osvoboditev je odločilen tudi za položaj vseh drugih žensk.

Dovolj smo gospodinje!

Delo so navdihnile Mariarosa Dalla Costa, Selma James, Silvia Federicci in gibanje »Wages for housework« (Plače za gospodinjsko delo).

Adela Jušić (1982, BiH) je diplomantka Akademije za likovno umetnost v Sarajevu (2007). Večina se ukvarja z video umetnostjo, video performansi in od nedavnega tudi z zvočnimi instalacijami. Njena najpomembnejša dela se vežejo na vojno in povojno situacijo v Bosni in Hercegovini ter so globoko zakoreninjena v njenih osebnih izkušnjah. Adela Jušić je prejemnica nagrade za najboljšo bosansko umetnico (YVAA) v letu 2010, za kar je med drugim prejela rezidenco na ISCP v New Yorku. V zadnjih dveh letih sodeluje z umetnico Lano Čmajčanin. Je članica in soustanoviteljica Organizacije za kulturo in umetnost Crvena. Nekaj njenih nedavnih razstav: Center za sodobno umetnost Celje, (Continuity); Videonale 13, Kunstmuseum Bonn; Manifesta 8, Murcia; El Parqueadero, Bogota, (Decolonial Aesthetics); The Red House, Sofia, (Transitland); Galerija P74, Ljubljana, (Global South); Transmediale, Collegium Hungaricum, Berlin.

Lana Čmajčanin (BiH): 166987 vbodov

Preko medija, ki ga tradicionalno povezujemo s pojmom »ženskega dela«, se brutalno neposreden jezik seksualne moči izrazi v obliki mirne, nežne spretnosti vezenja. Pri tem gre za očitno sproščanje napetosti, užitek, ki ga le še podvoji double entendre v naslovu (»prick« v angleščini pomeni vbod ali vbodljaj (kot pri vezenju), lahko pa je tudi vulgaren izraz za penis, recimo tič; op. prev.). Eksplicitna vsebina, ki na ironičen način komentira odnose, ponudbe, zahteve, dodeljevanje položajev, stereotipe, pričakovanja in izkušnje (znotraj sistema umetnosti).

Lana Čmajčanin (1983, BiH) živi in dela kot vizualna umetnica v Sarajevu. Diplomirala je iz kiparstva na Akademiji za likovne umetnosti v Sarajevu in je soustanoviteljica Društva za umetnost in kulturo Crvena ter članica Društva vizualnih umetnikov Bosne in Hercegovine. V ozadju njenih del se skriva nepodkupljiv politični namen: izraža tudi najbolj marginalizirane teme, kot so recimo žrtve spolnega nasilja med vojno. Vendar pa takšne lokalne realnosti in izkušnje vedno znova uspešno prevede in prenese v univerzalen jezik, ki je razumljiv širšemu mednarodnemu občinstvu. Dela Lane Čmajčanin so bila razstavljeni na Bienalu sodobne umetnosti v Konjicu, BiH; v Centru za sodobno umetnost v Tel Avivu, Izrael; na razstavi Decolonial Aesthetics v Bogoti, Kolumbija; na bienalu SpaPort v Banja Luki, BiH ter drugod.

Rena Rädle (DE) & Vladan Jeremić (RS/DE): Stanovanjsko vprašanje

Z namenom, da razkrinkata modele tržno usmerjene socialne politike in komercializacijo javnih storitev namenjenih evropskemu prekariatu, ki nima pravice do urbanega življenja, Rena Rädle in Vladan Jeremić izpostavljata podel in zahrbtn sistem, ki so ga razvili v Rimu, kjer so Romi nameščeni v getoiziranih kontejnerskih naseljih pod stalnim nadzorom varnostnikov. Video animacija »Stanovanjsko vprašanje« zajema animirane risbe Rima ter posnetke govora treh likov: starejše ženske, ki je preživela koncentracijsko taborišče v Nemčiji in dveh mlajših moških, ki živita v sodobnih getoiziranih naseljih v Rimu. Animacija poudarja kontinuiteto evropske rasistične, protiromske politike ter njihove komentarje postavlja v dobro znane zgodovinske lokacije v mestu ali določena območja v Rimu, recimo Casilina 700 in 900, kjer so naselja uničili, njihove prebivalce pa preselili v omenjeno kontejnersko naselje.

Rena Rädle (1970, Nemčija) in **Vladan Jeremić** (1975, Srbija) sta umetnika, aktivista in kulturna delavca. Rena Rädle je diplomirala na Kunsthochschule Kassel v nemčiji. Vladan Jeremić je zaključil magisterij na Univerzi za umetnost v Beogradu. Sodelujeta od leta 2002, skupaj sta ustanovila društvo Biro Beograd in oblikovala platformo za kritično prakso, ki sega onkraj konvencionalnih oblik sodobne umetnosti ter kulturnega in političnega aktivizma. Njuno umetniško prakso uvrščamo v polje stičišč med sodobno umetnostjo in političnim aktivizmom. Trenutno se v svojem raziskovanju najbolj osredotočata na pomen modernega urbanizma v današnjem času ter na nastajajoča družbena gibanja, kot so denimo gibanja za emancipacijo Romov v Evropi.

Boris Pramatarov (BG): Tekmovanje, Strah – prijatelj moj, Pogovor blizu upanja

Fantazijske, shizofrene podobe Borisa Pramatarova sledijo vzorcu groze. Apelirajo na gledalčeva čustva in podžigajo njegove občutke strahu in gnusa. Fascinira ga "Dvojniki", ki ni zgolj fantazijska figura, je tudi možni drugi – tisti zraven nas, preko ceste, v drugi deželi, na drugem kontinentu ali planetu, nekdo, ki ga ne poznamo nujno, zato si ga zamišljamo kot zlobnega in demonskega. Toda v resnici je dvojček tisti drugi znotraj nas samih, naša »drugačna«, skrita plat. Spominjajoč na »folkloro« in domišljajske pripovedke, usmerjajo dela Borisa Pramatarova gledalčevo pozornost na samega sebe in svojo lastno (pod)zavest.

Boris Pramatarov (1989) se je rodil v Sofiji v Bolgariji. Na bolgarski državni Akademiji za umetnost je zaključil študij knjižnega in grafičnega oblikovanja ter specialko iz ilustracije na Hogeschool voor Wetenschap and Kunst, Sint-Lucas Beeldende Kunst, v Gentu v Belgiji ter na Duksung Women's University, v Seulu v Južni Koreji. Kot finalist izbora za nagrado Raymond Leblanc Award (2010-2011) se je s svojim stripovskim projektom *Eloge à l'Internet* uvrstil v skupinski album petih najbolje uvrščenih avtorjev (ur. Lombard Publishers) ter na razstavo finalistov v muzeju Moof v Bruslju v Belgiji (september 2011-marec 2012).

Marcel Mališ (SK): Erstereich

Avstrijska Erste Bank und Sparkasse v preteklem desetletju z nakupom bančnih ustanov na območju nekdanjega vzhodnega bloka morfološko sledi mejam Avstroogrške monarhije. Zemljevida nekdanje monarhije in trenutnega »Erstereich« se praktično prekrivata. Objekt v obliki geografske makete predstavlja komentar omenjenega dogajanja.

Marcel Mališ (r. 1978, Bratislava) je zaključil doktorski študij slikarstva na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Bratislavi (2013). Osredotoča se predvsem, toda ne izključno na slikarski medij, včasih pa ga zanese tudi v svet objektov in digitalne fotografije. Njegova dela ponujajo kritičen pogled na sodobni čas, prevevata pa jih ironija in posmeh. Med nedavne samostojne razstave spadajo: *Life is Beautiful*, ČIN ČIN Gallery, Bratislava, Slovaška (2013), Tomáš Mališ Marcel Werner, Fru Fru gallery, Bratislava, Slovaška (2011) ter *JACKPOT*, Gallery 19, Bratislava, Slovaška (2010). Sodeloval je tudi na skupinskih razstavah, med drugim na: *Transcending Cultures*, Essl Museum, Klosterneuburg, Avstrija (2013) in *Spaceship Yugoslavia*, NGBK, Berlin, Nemčija (2011). Marcel Mališ živi in dela v Bratislavi.

Ana Pečar (SI): Kačja glava

Video, 2014

Kot družba smo ubrali metodo vpeljevanja vedno novih sistemov, pri tem pa se znebimo vsake sledi za starimi. Takšen način napredka spominja na drevo, ki smo mu obrezali veje, zato se zdaj krivenči in raste neenakomerno.

Projekt se ozira v preteklost, kjer želi poiskati nujno potrebne alternative za našo kolektivno prihodnost. Kot del moje dediščine se je v odmaknjenih predelih Slovenije vse do 20. stoletja ohranila bogata ustna tradicija. Zbrana in izdana je bila v obliki pripovedk o kamnih. Staroselci so znanje varovali kot skrivnost. Od najstarejših ljudi, ki so vedeli največ, ni raziskovalec Pavel Medvešek izvedel ničesar. Toda spoprijateljil se je z enim izmed domačinov in z njegovo pomočjo mu je uspelo sestaviti izjemno zbirko fragmentov. A obljubiti je moral, da zbranih zgodb ne bo objavil preden se lunin krajec ne obrne navzdol, proti Zemlji. Ta pojav se ponovi vsakih 65 let in se je nazadnje zgodil leta 2007. Moža sta zapriseгла, stisnila sta dlani med katerima sta držala krpo, namočeno v močeradovo žganje in vztrajala v stisku, dokler alkohol ni izhlapel.

Med čaščene kamne so spadali tisti, ki so jih razporedili v trikotnik, dva kot temeljna kamna in tretjega, ki mu pravijo 'binkl' in ga pozna samo njegov lastnik. Znotraj tega trikotnika je bila prst bolj rodovitna. Potem so bili tukaj še posebni kamni, imenovani 'kačje glave', ki so jih postavljali na vrhove hribov. V strugo potoka so položili sveti lunin kamen. Pa polžji kamen, ki je tvoril trikotnik skupaj z Žensko votlino in vrtačo.

Ana Pečar (1977) je video- in intermedijska umetnica. Udejestvuje se kot organizatorica javnih dogodkov, preko katerih komunicira umetniške in kolektivne tokove. Formalno izobrazbo je pridobila na Univerzi v Mariboru ter na Corcoran School of Art (ZDA), raznovrstna dodatna znanja pa je osvojila s sodelovanjem na številnih delavnicah in rezidencah.

Kot umetnica deluje predvsem zato, ker želi ta položaj izkoristiti kot orodje za prodor onkraj konstruirane realnosti, kakršna dozdevno obstaja v tem prostoru in času. V svojem delu na temo vode jo je, na primer, zanimalo njeno bistvo; torej kaj ta tekoča entiteta pravzaprav je. V zadnjem času se Ana posveča raziskovanju lastne dediščine, ki se je s pomočjo ustne tradicije ohranila v odmaknjenih predelih Slovenije do 20. stoletja. Na ta način skuša relativizirati brezpogojni sistem vrednot, v katerem smo se znašli.

Ana Pečar deluje preko različnih izraznih medijev. Nedavno je kot producentka sodelovala pri nastanku dokumentarnega filma o skupini Strike debt; o dolgu v vlogi strateškega instrumenta. Pogosto sodeluje z drugimi umetniki, skladatelji, glasbeniki, plesalci, novomedijskimi kolektivi...

Bogdan Girbovan (RO): Uniforme in liturgična oblačila

V seriji z naslovom Uniforme in liturgična oblačila Girbovan raziskuje ortodoksno pravoslavno cerkev in policijo. To stori z analizo na zunaj prepoznavnih statusnih znakov, tipičnih za te strogo hierarhične institucije. Kot razkriva že naslov serije, se Girbovan pri tem odloči za portret formalnih oblačil obeh organizacij. V središču pozornosti je vsekakor oblačilo in ne toliko posameznik, ki ga nosi, saj so prav tipična oblačila eden izmed najbolj nedvoumnih nosilcev institucionalnih sporočil – posameznika namreč zelo jasno postavljajo v okvir določene institucionalne hierarhije, hkrati pa sporočajo njegov položaj in avtoriteto tudi zunanjemu svetu.

Fotograf in svobodni umetnik **Bogdan Girbovan** je diplomiral na oddelku za fotografijo romunske državne Univerze za umetnost v Bukarešti. Razstavljal je po vsej Romuniji, pa tudi v Parizu, Istanbulu, Vilni in Pragi. Leta 2012 je postal prejemnik nagrade Fostering Artistic Practices Award, ki jo podeljuje romunski kulturni inštitut ICR v Benetkah, Italiji.

Anca Benera (RO) and Arnold Estefan (RO): Jus Soli

Z video dokumentiranim performansom z naslovom Jus Soli (2013) skušata avtorja Anca Benera in Arnold Estefan »razparati« kompleksnost nacionalne identitete, in sicer tako, da dobesedno razparata zastavo svoje domovine Romunije, ob tem pa simbolično tudi svojo etnično pripadnost. Dolgotrajen in mukotrpen postopek je trajal več tednov ter se končal z veliko kroglo niti, brez vsakršnih razpoznavnih značilnosti, ki bi pričale o narodnih ali etničnih mejah. Zastava, nacionalni simbol, je tukaj zreducirana do prehodnega stanja surovega materiala. Namesto postavljanja nacionalne identitete na piedestal, kar se pogosto dogaja pri med-etničnih in mednarodnih konfliktih, umetnika koncept demistificirata ter s tem zrahljata globoko zasidrane sisteme prepričanj.

Delo umetnikov Ance Benere (Romunija) in Arnolda Estefana (po narodnosti Madžar, sicer iz Transilvanije) se neposredno ukvarja z vprašanjem kulturne različnosti, pri čemer raziskuje njene najostrejšje vplive na subjektivnost identitete, zgodovino in zakonodajo. Njuna praksa zajema različne medije, kulturne registre in discipline, skozi katere razmišljata o družbi kot o tkivu norm in konvencij, ki jih lahko in moramo vedno znova domišljati. Nedavne razstave: Der Brancusi-Effekt, Kunsthalle Wien (2014); Sights and Sounds: Global Film and Video, The Jewish Museum, New York (2014); Ways of Working, According to an Office Desk, Upominki, Rotterdam (2014); Art Under a Dangerous Star, tranzit.hu, Budapest (2014); Mom, am I barbarian? 13 Istanbul Biennial (2013); Intense Proximity, La Triennale, Palais de Tokyo, Pariz (2012).

Visualizing Palestine: An Ongoing Displacement

Predstavlja presečišče komunikacijskih, družboslovnih, tehnoloških, oblikovalskih in urbanih študij za socialno pravičnost. Vizualiziranje Palestine z uporabo kreativnih vizualnih zgodb ponuja opis stvarnih, poučnih pripovedi na temo Palestine oziroma Izraela.

Tanja Lažetić (SI): Migranti

Migracije so kompleksen globalen pojav, ki nikakor ni značilen le za današnji čas in vsekakor ni omejen zgolj na človeško vrsto. So ključen element človeškega bivanja skozi vso našo zgodovino — z njimi se širi znanje, prenašajo in medsebojno oplajajo različne kulture, hkrati pa pomembno doprinesejo k rasti in blaginji tako izvornih kot ciljnih držav. Skozi stoletja so iz političnih, gospodarskih in številnih drugih razlogov milijoni ljudi menjali svoje kulturno in geografsko okolje v iskanju nekega novega življenja. Video instalacija *Migranti*, ki je nastala v Firencah, sopostavlja dve izrazito kontrastni skupini sodobnih migrantov — množice turistov, ki vlečejo kovčke po florentinskih ulicah, in prodajalce, ki v vrsti vlečejo »vozove« s trga. Sooča tiste, ki se za obisk nekega mesta, države odločijo iz osebnih, pravzaprav lahkotnih razlogov in tiste, ki se za dolgoročnejšo selitev odločijo v iskanju boljših možnosti preživetja.

Tanja Lažetić je diplomirala iz arhitekture na Univerzi v Ljubljani. Deluje na področjih fotografije, videa, performansa, instalacij in knjige umetnika. Njeno delo je bilo razstavljeno na številnih skupinskih razstavah, med drugim na prizoriščih, kot so: Moderna galerija, Ljubljana; Ars Aevi, Sarajevo; Neuer Berliner Kunstverein, Berlin; ZKM, Karlsruhe; Galerija proširenih medija, Zagreb; Muzej 25. maj, Beograd ter na 28. Bienalu grafičnih umetnosti v Ljubljani. Tanja Lažetić živi v Ljubljani.

Stojan Knežević (SI): Suburbia

Barvno reducirana, minimalistična slikarska govorica Stojana Kneževića spretno ujame težko ozračje, ki vedno bolj zaznamuje drugo desetletje 21. stoletja. Zgovorno avtor uporablja cenene materiale — karton in lepenko, ki korespondirajo načrtno osiromašenemu likovnemu izrazu in so v globokem kontrastu z motivi predmestnega udobja, ki jih prikazujejo njegova dela. Kneževićevo slikarstvo podaja subtilno kritiko kulturnega siromaštva — tako v smislu premožnih brez odnosa do umetnosti kot tudi umetnikov, ki zaradi revščine umetnost opuščajo.

Stojan Knežević se je rodil l. 1979 v Slovenj Gradcu. L. 2007 je zaključil študij slikarstva na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje. Živi in dela v Velenju in Topolšici.

Mariusz Waras (PL)

Mariusz Waras, se je rodil l. 1978 v Gdyniji na Poljskem. Je grafični umetnik, slika na prostem, potuje in se ljubiteljsko ukvarja z arhitekturo. Waras je eden od ključnih akterjev poljske ulične umetnosti, znan predvsem po monumentalnih podobah industrijskih strojev, industrializirane krajine in napol domišljijjskih prevoznih sredstev, ki se pojavljajo na pročeljih stavb in v galerijah širom sveta. Njegov slog je vedno prepoznaven — enobarvne geometrične segmente kot lego kocke sestavlja v spretno ritmizirane kompozicije, ki gledalca nagovarjajo s prepričljivo matematično poetiko. Diplomiral je iz grafične umetnosti na Akademiji za likovno umetnost v Gdańsku, kjer trenutno predava v slikarskem ateljeju profesorja Jerzyja Ostrogórskega. Je avtor projekta M-city, z več sto zidnimi poslikavami. V svojem delu se osredotoča na urbani prostor. Njegove poslikave lahko srečate na ulicah Varšave, Gdańska, Berlina, Pariza, Budimpešte, Sao Paola, Ria de Janeira, Bolzana, Londona in Prage ter po mnogih galerijah. Samostojno je med drugim razstavljal na prizoriščih Arsenal v Poznaniu (2005) in CSW Łaźnia v Gdańsku (2006). Je tudi kurator galerije 238x504 v Gdyniji ter arhivist/zbiralec poljske ulične umetnosti. Deluje kot svobodni grafični umetnik, njegova dela pa so bila večkrat nagrajena.

Mykola Ridnyi (UKR): Fortress (Trdnjava)

Video temelji na dokumentiranem materialu, posnetem v času dogodkov na trgu Maidan v Kijevu v obdobju od decembra 2013 do februarja 2014. Avtor, ki je hkrati tudi pripovedovalec, posamezne epizode pospremi s komentarji v obliki citatov besedil o zgodovini srednjega veka (med drugim dela Georgesa Dubyja, Ewarta Oakeshotta, Henryja Susoja in drugih). Na podlagi tematskih asociacij oblikuje vzporednice med razvojem sodobnega neoliberalizma v post-sovjetskih deželah ter sistemom fevdalne monarhije v Evropi; ter med estetiko in etiko sodobnih političnih protestov in bitko svobodnih srednjeveških mest proti večnim baronom.

Mykola Ridnyi se je rodil leta 1985 v Harkovu v Ukrajini, kjer trenutno živi in dela. Leta 2008 je diplomiral iz kiparstva na Akademiji za umetnost in oblikovanje v Harkovu. Je član, so-ustanovitelj (2005) in kurator galerije-laboratorija SOSka, organizacije pod vodstvom umetnikov, ki je namenjena razvoju lokalne kulturne scene v Harkovu. Uvrstil se je v ožji izbor za nagrado PinchukArtCentre Prize 2011 .

Z video deli, kiparjenjem in instalacijami ponuja Mykola Ridnyi kritičen razmislek o družbeno-političnem kontekstu v post-sovjetskem okolju. Njegov umetniški izraz pogosto sestavlja kombinacija dokumentarnih filmov in tradicionalnih figurativnih skulptur ter najdenih objektov.

<http://www.mykolaridnyi.com>

Nika Autor (SI): V deželi medvedov

Gradbeni sektor, ki je v Sloveniji zaposloval preko 70.000 tujih delavcev, je v letih 2010-11 propadel in s tem za sabo pustil dolgove, ustavljeno gradbeno dejavnost ter izkoriščane in neplačane delavce. Večina zaposlenih delavcev je prihajala iz prostora bivše skupne države. Medtem ko je država nemo opazovala izkoriščane, podplačane, neplačane in ponižane delavce, se je s kopičenjem bogastva na eni strani, prav tako kopičil gnev in odpor na drugi strani. Ker so zatajili pristojni državni organi, javna občila in širša javnost, je bila samoorganizacija delavcev neizbežna. Zahtevali so boljše pogoje življenja, plačilo neizplačanih plač, prispevkov, enake možnosti itd. Armin, Aigul in Esad nas popeljejo skozi partikularne zgodbe in specifična področja dela (aktivizem in gradbeništvo), ki postanejo obče in univerzalne.

Nika Autor deluje na področju sodobnih praks umetnosti. Leta 2008 konča študij na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani. Umetniško prakso razume kot refleksijo družbene stvarnosti, ki prispeva k upiranju pogleda in ostrenju misli, k opolnomočenju in podajanju glasu in podobe neslišnemu in nevidnemu.

Je del kolektiva Obzorniške Fronte / OF.

Sodelovala je na številnih nacionalnih in mednarodnih razstavah; Film d'actualites- l'actu est a nous /Jeu de Paume, Pariz, Francija; Between Worlds II, Gallery Miroslav Kraljevič, Zagreb, Hrvaška; U3, / Triennale Sodobne umetnosti v Sloveniji, Ljubljana; Shifts in Time: Performing the Chronic, Mumok, Dunaj, Avstrija; Alternative film/video, Festival novog filma i videa, Beograd, Srbija.

www.obzorniska-fronta.si

www.autor.si

Gábor Fülöp (HU): Big Grey

Gábor Fülöp (1981, HU) je madžarski kipar mlajše generacije, znan

Chto Delat (RU): Border Musical 2013

Ola iz norveške pokrajine Finnmark spozna Tanjo iz ruskega mesta Kola. Zaljubita se, Tanja pusti preteklost za seboj in se s sinom preseli k svojemu novemu možu. Ob veselju in izzivih, ki jih prinaša mešan zakon se nam preko kulturnih in družbenih norm in vrednot razkrije bežen vpogled v današnje mejno območje med Rusijo in Norveško. Kako na naše vedenje in svetovni nazor vplivajo kulturno zaznamovani odnosi med posameznikom, družino in družbo? Do kakšne mere smo sami odgovorni za svoja dejanja in do kakšne mere to prepuščamo državi? Kdo definira področja odgovornosti? Norveška država in Olejev najboljši prijatelj pomagata novopečenemu paru pri oblikovanju družine na temelju zdravih norveških vrednot.

BORDER MUSICAL ni opis resničnosti; je resničnost postrežena na pikanten način: z uglajenim jezikom in strogimi definicijami, prenapihnjnimi podobami in večplastnimi liki, bizarnimi gibi in ekscentričnimi scenami. Zakaj bi stremeli k obojestranskemu razumevanju, ko pa se vendar lahko učimo iz razlik, ki so med nami?

Režija / Director: Tsaplya Olga Egorova

Ideja, scenarij, scenografija in montaža / Idea, Screenplay, Set and Edit: Tsaplya Olga Egorova and Dmitry Vilensky v sodelovanju z / in cooperation with Jesper Alvær.

Glasba / Composer: Mikhail Krutik.

Direktor fotografije / Director of Photography: Artyom Ignatov.

Vloge / Cast: Anna Bulavina, Haldor Læg Reid, Ketil Høegh, Maryon Eilertsen, Kristine Henriksen, Camilla Wiig Revholt, Ann Christin Elverum, Egor Semenov, Nikolay Kurbatov, Mikhail Baranov, Andrey Molodchin.

Koreografinja / Choreographer: Nina Gasteva.

Produkcija / Producer: Pikene på Broen v sodelovanju z / in cooperation with KORO, Bergen Assembly, FilmCamp, Filmgården in številnimi drugimi / and many others

Chto Delat? (Kaj nam je storiti? www.chtodelat.org) je platforma, ki jo je leta 2003 v Petersburgu ustanovila delovna skupina umetnikov, kritikov, filozofov in pisateljev iz Peterburga, Moskve in Nizhny Novgoroda, s ciljem združevanja politične teorije, umetnosti in aktivizma. Njihova dejavnost sestoji iz razvijanja mreže kolektivnih pobud v Rusiji in njihove vpeljave v mednarodno okolje. Koordinator platforme je delovna skupina z istim imenom. Ta se ukvarja z vrsto umetniških projektov, med drugim z video deli, instalacijami, javnimi akcijami, radijskimi programi ter umetniškim raziskovanjem urbanega prostora in kritiko vsakdanjega življenja.

Magda Tóthová: Ta kraj se ne imenuje utopija

Video instalacija v treh delih, 2012

Ta kraj se ne imenuje utopija Magde Tóthove sestoji iz video instalacije v treh delih, ki jo je avtorica ustvarila v času svoje umetniške rezidence na območju Zgornje Šlezije in premogovniškega bazena Dąbrowski v obdobju med majem in avgustom 2012, ko je tam sodelovala z lokalno mladino. Na prizorišču polnem uničenih zgradb skušajo v prvem delu mladi protagonisti odgovoriti na navidez tipična vprašanja, s katerimi se tudi sicer ukvarjajo mladi v času odraščanja: kaj bi želeli postati v prihodnosti? Kakšna bodo nekoč njihova življenja? Drugi del prikazuje dejavnosti, zasnovane na besednih igrach po navdihu futuroloških besedil Stanisława Lema. Besede, s katerimi označujejo svoje življenje sedaj, uporabijo za ustvarjanje neologizmov, s katerimi poimenujejo svoje domišljijske pojave ali naprave, ki bi lahko spremenile oziroma pozitivno vplivale na njihovo situacijo. Tretji del filma ne ponuja odgovorov na zastavljena vprašanja. Dogajanje je postavljeno v post-industrijski prostor – zapuščeno tovarno cementa, simbol izgubljenega bogastva, razkroja in propada. Področje Zgornje Šlezije in premogovniškega bazena Dąbrowski, kjer so nastali filmi Magde Tóthove in kjer živijo junaki pričujočega dela, se sooča z nasilno preobrazbo, pogosto zelo značilno za kraje, ki so bili nekoč rudarsko izkoriščani. Industrijski projekt so nadomestile informacijske storitve obdelave podatkov. Istočasno pa predstavljata sam prostor in njegova kulturna popotnica odprt projekt. Umetniško delo na nek način združuje mladost in nedolžnost s pohabljenim in uničenim, z izkušnjo razočaranja v resničnem svetu ter z negotovostjo glede jutrišnjega dne. Prva dva dela instalacije razkrijeta instinktivno otipljivo zaskrbljenost glede prihodnosti. Opazimo lahko željo po upočasnitvi življenjskega ritma in hitrosti napredka v svetu, ki je značilna tudi za številne druge kraje v globaliziranem svetu fluidne modernosti. V tretjem delu se mladi junaki skrivajo med post-industrijskimi ruševinami sveta, kjer so se pogoji preživetja spremenili. Ostanejo sami s svojimi željami po spremembi. (Stanislaw Ruksza)

Magda Tóthová (1979, SK) živi in dela na Dunaju. Njena dela se osredotočajo okrog modernih utopij, konstruiranih norm, družbenih modelov in njihovega neuspeha ter soočanja z osebnimi in družbenimi vprašanji na zasebnem in političnem področju. Bogato črpa iz pravljič in znanstvene fantastike, zanimata jo razvoj mitov in esencializem, ki se skriva za konceptom naključja. Tóthová je po Šoli za umetniško fotografijo F. Kubelke zaključila magistrski študij na Univerzi za uporabne umetnosti na Dunaju. Bila je tudi gostujoča študentka na akademiji Gerrit Rietveld Academy v Amsterdamu. Njena dela so bila razstavljen na samostojnih in skupinskih razstavah po vsej Evropi ter v ZDA, nedavno: Adds Donna, Chicago (2013), HDLU Zagreb (2013), Europe House, Tbilisi (2012), Bytom, Poljska (2012), Sculpturegarden, Strombad Kritzensdorf, Klosterneuburg (2012), Project Artspace, New York (2012) ter Sofia City Art Gallery, Sofia (2012). Kot rezidenčna umetnica je živela in ustvarjala v Londonu, Kopenhagenu in nazadnje v Chicagu.

<http://www.magdatothova.com/>

María Elínardóttir (IS): Vodič za dobre žene

Serija fotografij Vodič za dobre žene je zasnovana na članku iz leta 1955, ki govori o osnovnih pravilih, ki naj jim sledi vsaka dobra žena: 1. Imej pripravljeno večerjo. Načrtuj vnaprej, celo kak dan prej. 2. Bodi vesela in bolj zanimiva zanj. 3. Bodi vesela, da ga vidiš. 4. Pozdravi ga s toplim nasmehom in pokaži, kako iskreno si želiš, da bi ga zadovoljila. 5. Pusti ga, naj govori prvi – zapomni si, da so njegove teme pogovora bolj pomembne kot tvoje. 6. Skrb za njegovo udobje ti bo zagotovilo neverjetno osebno zadovoljstvo. 7. Poskusi dopovedati otrokom, naj bodo tiho. 8. Imej pripravljeno toplo ali hladno pijačo zanj. 9. Nimaš nobene pravice, da bi dvomila vanj. 10. Dobra žena vedno ve, kje je njeno mesto.

Te smernice so bile namenjene poročenim ženskam, njihovi odzivi pa so podlaga za nastale podobne. Na ta način se zastarel koncept preobrazi v perspektivo sodobne gospodinje.

María Elínardóttir je islandska umetnica, rojena v Reykjavíku. V preteklih sedmih letih je z uporabo medijev fotografije in literature skozi svoja dela povezovala vse, od dokumentarnega do družbene ilustracije. Za leto 2015 načrtuje zaključek magisterija iz fotografije na praški akademiji FAMU, kjer je l. 2013 tudi diplomirala.

Tadej Vindiš (SI): Eksodus

Trenutno vzdušje na našem zmedenem planetu spominja na popoln in dokončen poraz, zato se ob tem poraja vprašanje, ali ni sistem, ki smo ga gradili tako dolgo, žalostno spodletel in ali je nemara prišel čas, da začnemo znova, da poiščemo nov svet nekje drugje. Vešča, bitje noči s sposobnostjo letenja in preživetja brez hrane, bi lahko metaforično predstavljala napredno človeško bitje v neobnovljivem, novem okolju. Nekakšno vesoljsko plovilo; spodbuda naši domišljiji, naproti galaktičnemu svetu neomejenih možnosti.

Tadej Vindiš je študiral fotografijo na FAMU v Pragi, kjer je diplomiral leta 2013. V njegovem delu je močno prisoten konceptualni pristop; skozi raziskovanje medija klasične fotografije v interdisciplinarni povezavi z drugimi likovnimi smermi, nastavlja vsebine sodobne likovne umetnosti v razmerju do stanja duha današnje družbe. Razstavljal je samostojno in na skupinskih razstavah v Sloveniji in v tujini, na Češkem, Slovaškem, Islandiji in na Kitajskem.

Matija Bobičič (SI): Konjeniški portret

Bobičićeve slike najbolj definira ekspresivna intuitivnost slikarske geste, ki vanje vnaša noto skoraj pozabljene animistične mitskosti. Poteze so pogosto grobe, v svoji neposredni izraznosti skoraj otroške, a prav zaradi tega jasno zgovorne. Figure so sploščene in stilizirane, bolj nakazane kot nedvoumno upodobljene; kažejo se kot odmevi nekih spominov, ki jih bo vsak čas požrlo, vpilo ozadje. Prav ta ambivalentna prezenca, razpeta med razkrojem in doživljajsko celostnostjo, je temeljno gibalno slik. Iz drobcev oddaljenih spominov sestavlja zastrta, nelagodna platna – artikularna v svojem formalnem jeziku, a spretno izogibajoča se neposredni, jasni naraciji.

Matija Bobičič, absolvent likovne pedagogike, rojen v Mariboru leta 1987, je predstavnik najmlajše generacije mariborskih slikarjev. Leta 2005 je sodeloval na festivalu Transgeneracije, festival sodobnih umetnosti mladih, v Cankarjevem domu, kjer je prejel priznanje za izjemen prispevek festivalu. Leta 2011 je skupaj z Markom Damišem razstavljal v razstavišču Hladilnica v kulturnem centru Pekarna in istega leta sodeloval še na skupinski razstavi Sesevetski likovni umjetnici & gosti v zagrebški galeriji Kurija. Leta 2013 je imel samostojno razstavo Razsnovljen v galeriji Rotovž v Mariboru. Istega leta je sodeloval na 30. slikarski koloniji Riviera v Poreču (otok Sv. Nikolaja). Leta 2014 se je s samostojno razstavo Nočne živali predstavil v galeriji KiBela v Mariboru.

Eszter Szabo (HU): Dozirnik užitkov

Umetnica s poustvarjanjem situacij na podlagi svojih opazovanj raziskuje različne aspekte vsakdanjega življenja. Pri tem pogosto združuje lastnosti različnih posameznikov ter jih izčisti do točke, ki jo sama dojema kot »bistvo« ljudi živečih v post-komunistični družbi. Eszter Szabó razume infantilne like, ki jih prikazujejo njena dela, kot vzrok in hkrati posledico patriarhalne, oblastne drže vladnega aparata. Mogočni ostanki preteklosti dežele v post-komunističnem obdobju še naprej izrazito globoko vplivajo na vsakodnevno življenje njenih državljanov. Oblačila, pohištvo, hiše, navade in izrazi na obrazih ljudi razkrivajo prepoznavne sledi, ki so tako domače, da postanejo praktično nevidne. V Dozirniku užitkov se poigrava z nepremičninskimi oglasi, ki jih naseli s svojimi izmišljenimi liki. Spremljamo jih med samozdravljenjem, ponovnim rojstvom, očiščenjem; medtem, ko so lepi ali preprosto »pridni«. Sredstva (orodja), ki jih pri tem uporabljajo, so čudodelna in ezoterična. Takšne absurdne načine preživljanja časa zaznamuje nenavadna mešanica religije, šamanizma in mednarodne ezoterike. Szabóva ustvarja pronicljiv portret slehernika; kratki video prizori na podlagi naslikanih podob navadnih ljudi predstavljajo re-animacijo arhetipskih figur.

Eszter Szabó (HU) je slikarka in video umetnica, delujoča v Budimpešti (Madžarska) in Lillu (Francija). Diplomirala je na madžarski državni Univerzi za likovno umetnost (2006), trenutno pa zaključuje podiplomski študij na centru sodobne umetnosti Le Fresnoy v Franciji. Leta 2010 je postala prejemnica štipendije Derkovits, ki jo namenjajo neuveljavljenim umetnikom na Madžarskem. Razstavljala je na več samostojnih razstavah po Madžarski in Evropi, med drugim v galerijah Taiss Galerie, Pariz (Francija); Jozsa Gallery, Bruselj (Belgija) ter Artists Unlimited Gallery, Bielefeld (Nemčija). Prav tako sodeluje pri skupinskih razstavah in umetniških sejmih po vsem svetu.

PRODUKCIJA

KID KIBLA

Zanjo: Aleksandra Kostič, predsednica
Mednarodna skupinska razstava Mundus vadit retro

Kuratorja: Aleksandra Kostič in Žiga Dobnikar
Izvršni producenti: Lidija Pačnik Awais, Dejan Pestotnik
Administracija: Mirjana Predojevič
Vodja tehnične izvedbe: Simon Sedmak
Tehnična ekipa: Simon Sedmak, Soundbiro (Dejan Ozimič), Jure Vekjet, Zlatko Djurić, Jani Bogša, Darko Sel, Uroš Indihar
Informatorji: Tanja Grosman, Mihaela Šuper, Romy Tavčar, Ines Nemeč
Uredništvo: Aleksandra Kostič, Žiga Dobnikar
Prevodi: Helena Fošnjar
Lektura: Mirjana Predojevič, Cameron Bobro, Helena Fošnjar, Barbara Damjan
Vizualna podoba: Boris Pramatarov
DTP, oblikovanje tiskanih in elektronskih medijev: Samo Lajtinger, Vid Andrej

Fotografije © Avtorji

Vse pravice pridržane

KID KIBLA 2014

KIBLA

